

Från: Funktion SLK registratur-kfks
Ämne: VB: Remiss av förslag till allmänna råd om prövning samt föreskrifter om prövning
Bifogade filer: Missiv remiss 20160215.pdf; Förslag till allmänna råd om prövning remiss 20160215.doc; Konsekvensutredning 20160213 remiss.pdf; Sändlista remiss AR och föreskrifter om prövning.pdf; Missiv föreskrifter om prövning remiss 20160215.pdf; Remiss_betyg efter prövning_gr_spec.pdf; konsekvensutr_betyg_provning_grundskola_specialskola.pdf; Föreskrifter om prövning i gymnasieskolan_remiss.pdf; Föreskrifter om prövning i kommunal vuxenutbildning_remiss.pdf; Konsekvensutredning_remiss.pdf

Från: Info AMF Infobrevlåda Arbetsmarknadsförvaltningen
Skickat: den 16 februari 2016 08:28
Till: Funktion SLK registratur-kfks
Kopia: Amanda Hernbäck
Ämne: VB: Remiss av förslag till allmänna råd om prövning samt föreskrifter om prövning

Hej

Skall inte denna remiss remitteras från kommunstyrelsen till oss?

Om inte, vill vi ha besked om det.

Med vänlig hälsning

Marie Heinefors, administratör

Arbetsmarknadsförvaltningen, Administrativa enheten
Box 10014, 121 26 Stockholm-Globen
Besöksadress: Livdjursgatan 4, plan 5

Telefon: 08-508 355 28 alt. 076-123 55 28
E-post: marie.heinefors@stockholm.se

**Stockholms
stad**

Från: Funktion UTBF Registrator
Skickat: den 15 februari 2016 16:38
Till: Info AMF Infobrevlåda Arbetsmarknadsförvaltningen
Ämne: VB: Remiss av förslag till allmänna råd om prövning samt föreskrifter om prövning

Hej!
Remissen gäller även vuxenutbildning.

Med vänlig hälsning

Registrator

Utbildningsförvaltningen
Avdelningen för personal och kompetensförsörjning
Box 22049, 104 22 Stockholm
Telefon: 08-508 33 000 / Telefax: 08-508 33 662
E-post: registrator.utbildning@stockholm.se
www.stockholm.se/utbildningsforvaltningen

Från: Funktion SRV Info_service

Skickat: den 15 februari 2016 16:01

Till: Funktion UTBF Registrator

Ämne: VB: Remiss av förslag till allmänna råd om prövning samt föreskrifter om prövning

Hej,

Ska ni ha denna remiss? Om inte, vet ni vart jag kan skicka den?

Med vänliga hälsningar

Isabelle Danielsson
Registrator

SERVICEFÖRVALTNINGEN
Box 7005, 121 07 Stockholm
Telefon: 08-508 118 64
E-post: isabelle.danielsson@extern.stockholm.se
www.stockholm.se

Från: aira.byciute@skolverket.se [<mailto:aira.byciute@skolverket.se>]

Skickat: den 15 februari 2016 15:24

Till: info@barnombudsmannen.se; do@do.se; info@friskola.se; hk@kriminalvarden.se; kansli@lararforbundet.se; lr@lr.se; registrator@yh.se; registrator@skolinspektionen.se; spsm@spsm.se; registrator@stat-inst.se; info@svea.org; info@sverigeselevrad.se; sfs@sfs.se; info@skl.se; info@skolledarna.se; registrator@uhr.se; jonas.o.jonasson@malmoe.se; sekretariat@waldorf.se; anna.kaya@andrasprak.se; lulea.kommun@lulea.se; sundsvalls.kommun@sundsvall.se; gavle.kommun@gavle.se; norrkoping.kommun@norrkoping.se; kontaktcenter@vasteras.se; eskilstuna.kommun@eskilstuna.se; goteborg@goteborg.se; malmostad@malmoe.se; umea.kommun@umea.se; kommun@orebro.se; Funktion SRV Info_service; ingela.welther@educ.goteborg.se; maria.eriksson@educ.goteborg.se; ann-charlotte.karnermo@educ.goteborg.se; ann-sofie.nordh@malmoe.se; Niklas Eklund; anette.almdalen@botkyrka.se; kommun@degerfors.se; hofors.kommun@hofors.se; kommun@klippan.se; simrishamn.kommun@simrishamn.se; kommun@tibro.se; kommunen@alvsbyn.se

Kopia: kjell.hedwall@skolverket.se; Karin.Hector-Stahre@skolverket.se; jessica.ovin@skolverket.se; Roger.Persson@skolverket.se; Ulrika.Lundqvist@skolverket.se; Anna.Medin@skolverket.se

Ämne: Remiss av förslag till allmänna råd om prövning samt föreskrifter om prövning

Härmed remitteras:

- Förslag till allmänna råd med kommentarer om prövning

I förslaget till allmänna råd hänvisas till tre föreskrifter: föreskrifter om utformningen av betyg efter prövning i grundskolan och specialskolan, föreskrifter om prövning i gymnasieskolan samt föreskrifter om prövning i kommunal vuxenutbildning. Dessa förslag till föreskrifter remitteras samtidigt med de allmänna råden, se nedan. Dessa

föreskrifter är planerade att beslutas i maj 2016.

Synpunkter på förslagen till allmänna råd lämnas senast den **24 mars 2016** till Roger Persson. För kontaktuppgifter se missiv.

Remiss av förslag till allmänna råd med kommentarer om provning

Härmed remitteras förslag till allmänna råd om provning.

Skolverket har beslutat att ta fram förslag till allmänna råd om provning. De allmänna råden syftar till att ge rekommendationer till om hur huvudmän, rektorer och lärare bör handla för att uppfylla kraven i bestämmelserna. Råden riktar sig till de skolformer där provning kan genomföras: grundskola, specialskola, gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning. Målet är att de allmänna råden med tillhörande kommentarer ska stärka likvärdigheten i utbildningen i hur provningar bör gå till.

Underlag för utarbetande av de allmänna råden har varit sammanställningar från Skolverkets upplysningstjänst, Skolinspektionens beslut, projektgruppens kontakter med Specialpedagogiska skolmyndigheten samt med huvudmän, rektorer och lärare. I en inventering av problemställningar förde projektgruppen samtal med ett hundratal representanter för huvudmän, rektorer, lärare och elever i 12 kommuner.

Vid probleminventeringen framkom att många av oklarheterna runt provningar beror på att bestämmelserna om provning inte är tillräckligt kända. Därför innehåller det samlade textmaterialet även en redogörelse för de bestämmelser som gäller vid provning. De allmänna råden med tillhörande kommentarer tar framför allt upp hur huvudmän och skolor bör eller kan planera, genomföra och följa upp provningar.

Vid ett samråd på Skolverket i november 2015 diskuterade verket ett utkast till allmänna råd om provning med ett femtontal representanter från huvudmän och skolor som anordnar många provningar.

Eventuella frågor med anledning av remissen besvaras av undertecknad. Synpunkter lämnas senast **den 24 mars 2016**. Om synpunkterna lämnas som e-post används vänligen adressen roger.persson@skolverket.se (ange dnr 6.1.2 2015:306)

På Skolverkets vägnar

Roger Persson
Undervisningsråd

Allmänna råd med kommentarer om prövning

Förord

Bedömning av elevprestationer i skolan och betygssättning är i de flesta fall nära sammankopplade med undervisning. Prövning däremot ska i sig själv ge tillräckligt underlag för att den prövande läraren ska kunna sätta ett betyg som är likvärdigt med ett betyg som en undervisande lärare sätter i ett avslutat ämne i grundskolan respektive specialskolan eller efter en gymnasial kurs.

Dessa allmänna råd anger hur regleringen i samband med prövning bör hanteras i praktiken. Det är Skolverkets förhoppning att dessa allmänna råd med kommentarer ska fungera som ett gott stöd för lärare och rektorer i arbetet med att planera, genomföra och följa upp prövningar.

REIS

2016-02-15
2 (24)

Innehållsförteckning

Inledning	3
Om prövningar	5
Allmänna råd om prövning med kommentarer	11
Bilaga Aktuella bestämmelser	19
Referenser	23

REIS

Inledning

Vad de allmänna råden handlar om

Dessa allmänna råd handlar om hur huvudmän, rektorer och lärare bör eller kan planera, genomföra och utvärdera verksamheten runt provningar.

Hur materialet är strukturerat

Inledningsvis finns i avsnittet *Om provningar* en genomgång av bestämmelserna om provning. Här beskrivs den provandes rättigheter och skolors skyldigheter i samband med provning.

Materialet är därefter i sin tur indelat på följande sätt.

Aktuella bestämmelser

Skolverkets allmänna råd utgår alltid från en eller flera bestämmelser. De här allmänna råden grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), läroplanerna för grundskolan, specialskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen¹, skolförordningen (2011:185), gymnasieförordningen (2010:2039), förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:xx) om provning i gymnasieskolan samt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:xx) om provning i kommunal vuxenutbildning. Avsnittet inleds med en sammanfattning av de bestämmelser som de allmänna råden grundar sig på. En förteckning över bestämmelserna finns i sin helhet i bilagan.

Allmänna råd

Skolverkets allmänna råd är rekommendationer om hur huvudmän, rektorer och lärare bör eller kan handla för att uppfylla kraven i bestämmelserna. Allmänna råd syftar till att påverka utvecklingen i en viss riktning och till att främja en enhetlig rättstillämpning. Råden bör alltså följas om skolan inte handlar på ett annat sätt som gör att kraven i bestämmelserna uppfylls.

Kommentarer

Efter de allmänna råden följer kommentarer som syftar till att underlätta förståelsen av de allmänna råden och som ska ses som ett stöd i läsandet av och i arbetet med råden.

De verksamheter och yrkeskategorier som berörs

Dessa allmänna råd gäller för grundskolan, specialskolan, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. För motsvarande utbildningar² som bedrivs av Kriminalvården, folkhögskolor eller andra enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt

¹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, förordning (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall, förordning (2011:144) om läroplan för gymnasieskolan samt förordning (SKOLFS 2012:101) om läroplan för vuxenutbildningen.

² Med motsvarande utbildningar avses utbildning enligt 5 och 6 kap. förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

Kommentar [J01]: Föreskrifterna om provning i gymnasieskolan och i kommunal vuxenutbildning planeras att bli beslutade i maj 2016. Förslagen till föreskrifter har remitterats samtidigt som förslagen till de allmänna råden.

2016-02-15
4 (24)

gäller råden i tillämpliga delar.³ De allmänna råden riktar sig till huvudmän, rektorer och lärare. Enligt 2 kap. 10 § skollagen får rektorn delegera vissa ledningsuppgifter och beslut åt en anställd eller uppdragstagare vid skolenheten. Även personer som har fått uppgifter på delegation från rektorn omfattas av de allmänna råd som vänder sig till rektorn.

Huvudmannen har enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med skolförfattningarna. Rektorer och lärare ska ges förutsättningar att följa de allmänna råden.

Hur begrepp används i materialet

I dessa råd avses med *den prövande* en person som genomgår prövning för att få ett betyg. Den lärare som genomför prövningen benämns *den prövande läraren, läraren* eller *den lärare som genomför prövningen*.

I dessa råd används begreppet skolenhet utifrån den betydelse som finns i skollagen.⁴ Med skolenhet avses en av huvudman organiserad enhet som omfattar verksamhet i en eller flera skolbyggnader som ligger nära varandra och till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon skolbyggnad.

³ Med tillämpliga delar avses de råd med kommentarer som utgår från bestämmelser som även gäller för dessa motsvarande utbildningar.

⁴ 1 kap. 3 § skollagen (2010:800).

Om provningar

Med provning avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller ämnesplaner.⁵ Det kan till exempel vara elever som saknar betyg i ett ämne eller en kurs eller vill försöka höja ett betyg. Det kan även vara personer som inte är elever och som vill ha betyg i ett ämne, en kurs eller på ett gymnasiearbete.

Provning kan genomföras i grundskolan och gymnasieskolan hos både kommunala och enskilda huvudmän, samt i specialskolan. Provning kan vidare genomföras inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasial nivå och i svenska för invandrare.

En enskild utbildningsanordnare som anordnar utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning på uppdrag av en annan juridisk person, kan anordna provning i de kurser som den har betygsrätt i och för de personer som uppdragsgivaren utser. En folkhögskola som anordnar utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare kan anordna provning i de kurser som den har betygsrätt i.⁶

Grundskolan och specialskolan

Den som vill ha betyg utifrån kunskapskraven i slutet av årskurs 9 i grundskolan eller slutet av årskurs 10 i specialskolan har rätt att genomgå provning för betyg i ett eller flera ämnen som ingår i utbildningen. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg i ett avslutat ämne eller slutbetyg.⁷

Den som redan har slutbetyg har efter provning i ett eller flera ämnen rätt att få ett nytt slutbetyg. Det är rektorn som ska utfärda betyg efter provning.⁸ Om provningen avser hela utbildningen kan inte rektorn delegera uppgiften att utfärda slutbetyg.⁹

Undervisning ska ges i ämnet vid skolenheten

En person har rätt att genomgå provning för betyg vid en skolenhet om skolenheten anordnar undervisning i det aktuella ämnet. Utgångspunkten för om ett ämne anses vara anordnat vid en skolenhet är den tidpunkt då en person önskar genomgå provning i ämnet. Det kan till exempel vara så att skolan inte get undervisning i ett

⁵ För kommunal vuxenutbildning anges detta i 20 kap. 40 § skollagen.

⁶ 6 kap. 1 § förordningen om vuxenutbildning.

⁷ 10 kap. 23 § och 12 kap. 23 § skollagen.

⁸ Se Skolverkets föreskrifter (SKOLF 2016:xx) om utformningen av betyg efter provning i grundskolan och specialskolan.

⁹ 6 kap. 21-22 §§ skolförordningen (2011:185).

2016-02-15
6 (24)

visst språk inom ramen för ämnet modersmål. Då kan skolenheten inte heller genomföra provning i det språket som modersmål.

Ett annat exempel är om en elev har läst ett språk som modersmål som han eller hon sedan vill genomgå provning i som modernt språk. Detta är endast möjligt att göra vid skolenheter där elever kan läsa det aktuella språket som ett modernt språk. Modersmål och moderna språk är två olika ämnen med olika kursplaner och kunskapskrav.

Gymnasieskolan

Elev i gymnasieskolan

En elev i gymnasieskolan har rätt att genomgå provning vid den egna skolenheten i alla kurser och det gymnasiearbete som ingår i elevens individuella studieplan, om eleven inte tidigare har fått betyg på kursen eller gymnasiearbetet eller om eleven har fått betyget F.¹⁰ Kurser som ingår i en elevs individuella studieplan är rimligen sådana som eleven faktiskt läser eller avser att läsa.¹¹ Om en kurs inte ges vid den skolenhet där eleven går, så går det inte att ta med den i den individuella studieplanen och provning kan inte heller genomföras i kursen.

En elev som har fått betyget F i en kurs har alltså rätt att genomgå provning men det är viktigt att komma ihåg att eleven, under pågående kurs, har rätt till stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen och i vissa fall särskilt stöd för att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.¹² En elev som inte har fått godkänt betyg på en kurs har även rätt att gå om kursen en gång, och om det finns särskilda skäl rätt att gå om en kurs två gånger. En elev som går om en kurs har rätt att få ett nytt betyg på kursen.¹³

Prövande som inte är elev i gymnasieskolan

Den som inte är elev i gymnasieskolan men vill ha betyg därifrån har rätt att genomgå provning i alla kurser som får finnas på ett nationellt program, utom de kurser som bara får anordnas på vissa utbildningar. Detta gäller även personer som inte tillhör gymnasieskolans målgrupp. Rätten gäller också gymnasiearbetet.¹⁴

Kursen ska anordnas vid skolenheten

Provning får endast genomföras i de kurser som anordnas vid den aktuella skolenheten eller, när det gäller gymnasiearbetet, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet avser.¹⁵ Detta gäller även för personer som inte tillhör gymnasieskolans målgrupp. Utgångspunkten för om en kurs anses vara anordnad vid en skolenhet är den tidpunkt då en person önskar genomgå provning i kursen. Det-

¹⁰ 8 kap. 24 § gymnasieförordningen (2010:2039).

¹¹ Skolinspektionens beslut 2013-04-10, dnr 41-2012:5590

¹² 3 kap. 5 a och 8 §§ skollagen. Läs mer i Skolverkets allmänna råd (SKOLF5 2014:40) *Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*.

¹³ 9 kap. 1 och 3 §§ gymnasieförordningen.

¹⁴ 8 kap. 25 § gymnasieförordningen.

¹⁵ 8 kap. 25 § gymnasieförordningen.

samma gäller för bedömningen om en skolenhet anordnar utbildning inom det kunskapsområde som ett gymnasiearbete avser.

Prövning i ett språk som modersmål eller modernt språk kan endast genomföras vid en skolenhet där kursen i det aktuella språket anordnas som modersmål respektive modernt språk. Även om det handlar om samma språk – till exempel franska – så är det kurser i olika ämnen beroende på om det är en kurs i franska som modersmål, eller en kurs i franska som modernt språk. Det är olika ämnesplaner med olika kunskapskrav.

Om en person genomgår en prövning i en kurs, till exempel kursen franska 4 eller kursen matematik 4, så avser prövningen endast betyg i aktuell kurs. Den prövande kan inte automatiskt få betyg i de underliggande kurserna franska 1-3 eller matematik 1-3.

Kommunal vuxenutbildning

Den som är bosatt i landet¹⁶ och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå prövning i alla kurser inom kommunal vuxenutbildning som det sätts betyg på och i gymnasiearbetet. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen eller gymnasiearbetet. Den som är elev i gymnasieskolan får dock inte genomgå prövning i en kurs eller ett gymnasiearbete, om eleven har fått minst betyget E på kursen eller gymnasiearbetet.¹⁷ Betygsättning efter en validering sker genom prövning.¹⁸

Kursen ska anordnas hos huvudmannen

Prövning får göras hos en huvudman som inom den kommunala vuxenutbildningen anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller gymnasiearbete, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet avser.¹⁹ Utgångspunkten för om en kurs anses vara anordnad hos en huvudman är den tidpunkt då en person önskar genomgå prövning i kursen. Den som vill genomgå prövning behöver inte vända sig till en huvudman inom den kommun där han eller hon bor, utan kan välja att genomgå prövning hos annan huvudman.

Prövning i ett språk som modersmål eller modernt språk kan endast genomföras hos en huvudman där kursen i det aktuella språket anordnas som modersmål respektive modernt språk. Även om det handlar om samma språk – till exempel franska – så är det kurser i olika ämnen beroende på om det är en kurs i franska som modersmål, eller en kurs i franska som modernt språk. Det är olika ämnesplaner och olika kunskapskrav.

¹⁶ I 29 kap. 2 § skollagen definieras vilka personer som anses vara bosatta i landet.

¹⁷ 20 kap. 40 § skollagen.

¹⁸ 20 kap. 42 § skollagen och 4 kap. 24 § förordningen om vuxenutbildning. Läs mer om validering i vuxenutbildningen i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:187) *Bedömning och betygsättning inom vuxenutbildningen*.

¹⁹ 20 kap. 40 § skollagen.

2016-02-15
8 (24)

Om en person genomgår en prövning i en kurs, till exempel kursen franska 4 eller kursen matematik 4, så avser prövningen endast betyg i aktuell kurs. Den prövande kan inte automatiskt få betyg i de underliggande kurserna franska 1-3 eller matematik 1-3

Vem sätter betyg i samband med prövning?

Läraren eller lärarna som genomför prövningen är den eller de som sätter betyg.²⁰ Bestämmelserna om betygssättning gäller i tillämpliga delar även vid prövning.²¹ Detta innebär att en lärare som huvudregel ska ha legitimation för att få sätta betyg självständigt.²² Det är därför en bra utgångspunkt att läraren som genomför prövningen ska vara legitimerad och behörig att undervisa i ämnet. Om läraren saknar legitimation behöver en legitimerad kollega hjälpa till vid betygssättningen. De sätter då betyget tillsammans och båda skriver under i betygskatalogen. Om lärarna inte kan enas har den legitimerade lärarens bedömning företräde, om han eller hon är behörig att undervisa i ämnet. Har den legitimerade läraren inte ämnesbehörighet så sätter rektorn betyget vid oenighet.²³

En modersmåls- eller yrkeslärare som saknar legitimation och har blivit anställd utan tidsbegränsning för att undervisa i modersmål eller yrkesämne får dock sätta betyg självständigt. Detta gäller endast betygssättning i det ämne som läraren är anställd för att undervisa i, det vill säga modersmål eller yrkesämne. Om en modersmålslärare genomför prövning i ett annat ämne till exempel ämnet moderna språk, behöver hon eller han vara legitimerad för att få sätta betyg självständigt.²⁴

För kommunal vuxenutbildning gäller en särskild reglering om det är fler än en lärare som har genomfört prövningen och dessa inte kan enas om betyget. I detta fall sätter rektorn betyget.²⁵

Avgifter vid prövning

Huvudmannen får ta ut en avgift om högst 500 kronor²⁶ av den som vill genomföra en prövning i grundskolan, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. De tillfällen en avgift *inte* får tas ut är för

²⁰ För kommunal vuxenutbildning se 20 kap. 41 § skollagen. För grundskolan 10 kap 23 § skollagen jämfört med 3 kap. 16 § skollagen, för specialskolan 12 kap. 23 § skollagen jämfört med 3 kap. 16 § skollagen, för gymnasieskolan x § Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:xx) om prövning i gymnasieskolan jämfört med 3 kap. 16 § skollagen.

²¹ För grundskolan se 10 kap 23 § skollagen, för specialskolan se 12 kap. 23 § skollagen, för gymnasieskolan se x § Skolverkets föreskrifter om prövning i gymnasieskolan, för kommunal vuxenutbildning se 4 kap. 24 § förordningen om kommunal vuxenutbildning och x § Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:xx) om prövning i kommunal vuxenutbildning.

²² 3 kap. 16 § skollagen.

²³ Ibid.

²⁴ 6 kap. 5 § skolförordningen, 8 kap. 1 c § gymnasieförordningen och 4 kap. 4 § förordningen om vuxenutbildning.

²⁵ 20 kap. 41 § skollagen.

²⁶ 2 § förordningen (1991:1124) om avgifter för prövning inom skolväsendet.

- den som har gått ut grundskolan och inte uppnått godkänt betyg i årskurs 9 i det ämne prövningen gäller,
- elev i gymnasieskolan som har fått betyget F på den kurs prövningen avser eller om betyg inte har kunnat sättas därför att det saknats underlag för bedömning på grund av elevens frånvaro,
- elev i kommunal vuxenutbildning som har fått betyget F på den kurs prövningen gäller, samt
- elev i kommunal vuxenutbildning som inom ramen för en kurs går igenom prövning efter validering.²⁷

Avgiften går till huvudmannen.²⁸

Allmänt om betygssättning

De bestämmelser som gäller för betygssättning gäller i tillämpliga delar även vid prövning.²⁹ Detta innebär att skrivningarna om bedömning och betyg i läroplanerna för de aktuella skolformerna tillämpas vid prövning.³⁰ Betygsskalan för ämnen och kurser är A-F. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.³¹

Läraren kan vid betygssättningen i ett ämne eller en kurs bortse från enstaka delar av kunskapskraven om det finns särskilda skäl. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. Detta anges i den så kallade undantagsbestämmelsen som kan tillämpas vid betygssättning i samtliga skolformer där prövning genomförs.³² I specialskolan kan inte elevens dövhet eller hörselskada beaktas när läraren gör en bedömning av om särskilda skäl föreligger.³³

För elever i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning ska betyg på gymnasiearbetet beslutas av den ansvariga läraren efter att en medbedömare som har erfarenhet av det kunskaps- eller yrkesområde som gymnasiearbetet avser har yttrat sig. Som betyg på gymnasiearbetet ska någon av beteckningarna E eller F

²⁷ 1 § förordningen om avgifter för prövning inom skolväsendet.

²⁸ 3 § förordningen om avgifter för prövning inom skolväsendet.

²⁹ För grundskolan se 10 kap 23 § skollagen, för specialskolan se 12 kap. 23 § skollagen, för gymnasieskolan se x § Skolverkets föreskrifter om prövning i gymnasieskolan, för kommunal vuxenutbildning se 4 kap. 24 § förordningen om kommunal vuxenutbildning och x § Skolverkets föreskrifter om prövning i kommunal vuxenutbildning.

³⁰ 2.7 Bedömning och betyg i förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.7 Bedömning och betyg i förordning om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall, 2.5 Bedömning och betyg i förordning om läroplan för gymnasieskolan, 2.3 Bedömning och betyg i förordning om läroplan för vuxenutbildningen.

³¹ För till exempel grundskolan se 10 kap. 17 § skollagen.

³² 10 kap. 21 §, 15 kap. 26 § och 20 kap. 38 § skollagen. Se Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2011:149) *Planering och genomförande av undervisningen* sid. 27-28, Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:33) *Bedömning och betygssättning i gymnasieskolan* sid. 25 och Skolverkets allmänna råd *Bedömning och betygssättning inom vuxenutbildningen* sid. 28-29.

³³ 12 kap. 21 § skollagen.

2016-02-15
10 (24)

användas. Betyget E ska användas om eleven har nått examensmålen för gymnasiearbetet. I annat fall ska F användas.³⁴

Prövning efter frivillig undervisning, bland annat "sommarskola"

Vissa huvudmän anordnar frivillig stödundervisning till elever efter att de har avslutat årskurs 9 eller efter en avslutad gymnasiekurs. Detta kan ske bland annat i så kallade "sommarskolor" eller "lovskolor".³⁵ För att eleven ska få ett nytt betyg i ett avslutat ämne i grundskolan respektive specialskolan eller i en gymnasiekurs, behöver en prövning genomföras efter den anordnade undervisningen.³⁶

RIMS

³⁴ 8 kap. 1 e § gymnasieförordningen, 4 kap. 8 § förordningen om vuxenutbildning och 15 kap. 25 § skollagen.

³⁵ En huvudman för en grundskola, sameskola, specialskola eller gymnasieskola kan få statsbidrag för undervisning under skollov, se förordning (2014:47) om statsbidrag för undervisning under skollov.

³⁶ 2 § förordningen om statsbidrag för undervisning under skollov.

1 Allmänna råd om provning

AKTUELLA BESTÄMMELSER

De allmänna råden om provning utgår från bestämmelser i skollagen, läroplanerna och förordningar för olika skolformer samt Skolverkets föreskrifter.³⁷

ALLMÄNNA RÅD

Huvudmannen bör

1. se till att skolenheterna systematiskt och kontinuerligt arbetar för att provningar genomförs på ett likvärdigt sätt.

Rektorn bör

2. se till att det finns tydlig och lättillgänglig information om anmälan till provning på skolenheten,
3. se till att väntetiden för att få genomgå en provning är rimlig och att provningarnas olika delar genomförs i nära anslutning till varandra,
4. se till att det finns rutiner för lärarnas planering, genomförande och uppföljning av provningar samt
5. se till att det finns rutiner för identitetskontroll i de fall den provande inte är känd på skolenheten.

Rektorn bör tillsammans med lärarna systematiskt och kontinuerligt

6. utvärdera planeringen, genomförandet och uppföljningen av provningar samt tillhörande dokumentation.

Lärare bör vid planeringen av provning i ämnen eller kurser

7. säkerställa att provningen omfattar kunskapskravens alla delar och ett representativt urval av det centrala innehållet,

³⁷ 4 kap. 3-5 §§, 10 kap. 23 §, 12 kap. 23 §, 15 kap. 28 §, 20 kap. 40-41 §§ skollagen, 2.7 Bedömning och betyg i förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.7 Bedömning och betyg i förordning om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall, 2.5 Bedömning och betyg i förordning om läroplan för gymnasieskolan, 2.3 Bedömning och betyg i förordning om läroplan för vuxenutbildningen, 8 kap. 24-25 §§ gymnasieförordningen, 4 kap. 24 § förordningen om vuxenutbildning, x § Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:xx) om provning i gymnasieskolan samt x § Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:xx) om provning i kommunal vuxenutbildning.

2016-02-15
12 (24)

8. säkerställa att den prövande ges möjlighet att visa sina kunskaper så att dessa kan bedömas enligt hela betygsskalan A-F samt
9. välja ändamålsenliga och varierade former för prövningen.

Lärare bör vid *planeringen* av prövning för gymnasiearbete

10. säkerställa att den prövande ges möjlighet att visa att målen för gymnasiearbetet är uppfyllda.

Lärare bör

11. dokumentera planeringen så att den kan utgöra en grund för kommunikation av bedömningen och betygssättningen med den prövande och i förekommande fall den prövandes vårdnadshavare,
12. se till att den prövande får tillräcklig information för att förstå vilka kunskaper som kommer att provas och hur hon eller han ska få visa sina kunskaper, samt
13. tillsammans med en prövande som har en funktionsnedsättning som inte är av tillfällig natur, i förväg diskutera genomförandet av prövningen så att hon eller han ges möjlighet att visa sina kunskaper utifrån sina personliga förutsättningar.

Kommentarer:

Huvudmannens ansvar (Punkten 1)

Genom prövning kan den prövande ges möjlighet att visa sina kunskaper och få en objektiv bedömning av dessa som kan resultera i ett betyg. En prövning kan genomföras på många olika sätt men för att den prövandes rättssäkerhet ska tillgodoses är det viktigt att prövningen och betygssättningen sker på ett likvärdigt sätt. Medan prövningar är vanligt förekommande på vissa skolenheter kan de vara sällsynta på andra. När huvudmannen tar ett samlat ansvar för organisationen av prövningar och stödjer rektorer och lärare med nödvändig kompetensutveckling främjas en likvärdig och rättvis betygssättning. Samarbeten, även med skolenheter som drivs av andra huvudmän, kan behöva initieras och stödjas för att prövningar i samma ämnen eller kurser genomförs på ett likvärdigt sätt vid olika skolenheter. Detta kan till exempel ske inom ramen för olika nätverk. Likvärdigheten kan stärkas om prövningar ingår i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.³⁸

³⁸ Läs mer om huvudmäns, förskole- och skolenheters systematiska kvalitetsarbete i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) *Systematiskt kvalitetsarbete - för skolväsendet*.

Anmälan till provning (Punkten 2)

En skolenhet behöver tillhandahålla information om hur en person anmäler sig till en provning på skolenheten. Det är vanligt att skolenheter dit många personer vänder sig för provning har en särskild blankett för anmälan. Sådana skolenheter kan även behöva lämna skriftlig information av mer detaljerat slag avseende såväl praktiska frågor som provningarnas innehåll och genomförande. Se punkten 12.

Väntetid (Punkten 3)

Utgångspunkten för vad som är en rimlig tid mellan anmälan till och genomförande av en provning är hur den provande kan uppfatta väntetiden. Någon generell tidsram går inte att fastställa då förutsättningarna för genomförande skiftar och olika ämnen och kurser ställer olika praktiska krav på en provning. Huvudmän och skolenheter kan behöva tid att göra lämpliga förberedelser som att utse lärare, boka lokaler och ställa i ordning utrustning. Lärare som genomför provningar behöver också tid för att planera och förbereda sig.

Huvudmän och skolenheter som över tid genomför provningar med ett större antal provande samordnar lämpligen provningar i samma ämnen eller kurser till i förväg planerade perioder under läsåret. För att undvika att provande får vänta orimligt länge behöver dessa perioder vara regelbundet återkommande och anpassas till de tider då efterfrågan på provningar är stor.

För att se till att provningens olika delar genomförs i nära anslutning till varandra kan varierande lösningar behövas. Sannolikt kan provning genomföras samlat inom loppet av någon eller några dagar i många ämnen eller kurser. Det kan till exempel vara fallet då provningen består av en inlämningsuppgift, ett skriftligt prov och en muntlig del. I andra ämnen eller kurser kan provningen även innehålla till exempel praktiska moment, laborationer, hantering av maskiner eller aktiviteter som måste samordnas med andra provande eller befintliga undervisningsgrupper. Det kan då bli nödvändigt att sträcka ut tiden för provningen av praktiska skäl. Målet måste ändå vara att hålla samman provningen i tid så mycket som möjligt.

Rutiner för planering, genomförande och uppföljning (Punkten 4)

Antalet provningar på en skolenhet varierar. Det behöver alltid finnas en beredskap för hur en begäran om provning tas emot och hur ansvaret fördelas. Lärare som får i uppdrag att genomföra en provning behöver ha kunskaper om aktuella bestämmelser och allmänna råd. Rektorn kan behöva besluta om särskild kompetensutveckling. Rektorn behöver också ha beredskap för att begäran om provning kan komma oväntat. För vissa provningar krävs tillgång till särskilda lokaler för till exempel laborationer eller praktiska moment. Skolenheter som genomför många provningar kan ha större behov av att organisera och samordna provningsverksamheten mer detaljerat. Skolan beslutar om när provningens olika delar kan genomföras.

2016-02-15
14 (24)

Identitetskontroll (Punkten 5)

Om den prövande inte är känd på skolenheten behöver hon eller han styrka sin identitet. Rutinerna på skolenheten kan bland annat ta upp vem som ansvarar för identitetskontrollen och vilka identitetshandlingar som anses godtagbara i samband med provning.

Utvärdera (Punkten 6)

Det är viktigt med utvärdering för att kunna avgöra om planering, genomförande, uppföljning och dokumentation av provningar har fungerat eller om något behöver ändras eller utvecklas vidare. Rektorn uppmärksammar om organisationen runt provningar behöver förändras eller om skolenhetens lärare har behov av kompetensutveckling. Resultat och dokumentation från provningar kan ingå som underlag i det systematiska kvalitetsarbetet för att säkerställa en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning.

Kunskapskraven och betygsskalan (Punkterna 7 och 8)

Den prövande läraren behöver utforma provningen så att det är möjligt att bedöma den prövandes kunskaper i förhållande till alla delar av kunskapskraven. En provning får inte vara en komplettering där endast vissa delar av kunskapskraven prövas. Den prövandes kunskaper måste även kunna bedömas utifrån hela betygsskalan A-F.³⁹

Redan i planeringen är det viktigt att fastställa vilka bedömningsformer som bäst kan användas för att den prövande ska få visa sina kunskaper. Om något specificerat centralt innehåll för ämnet eller kursen ingår i kunskapskraven behöver detta ingå i provningen. Till exempel anges "Förintelsen och andra folk mord" i kunskapskraven för historia i slutet av årskurs 9 i grundskolan, vilket också är en del av det centrala innehållet i historia i årskurs 7-9.

Vissa huvudmän anordnar frivillig stödundervisning för elever efter att de har avslutat årskurs 9 eller efter en avslutad gymnasiekurs. Detta kan ske bland annat i så kallade "sommarskolor" eller "lovskolor". För att sätta ett nytt betyg i ett eller flera ämnen, respektive nytt kursbetyg, behöver en provning genomföras i samband med den anordnade undervisningen. När undervisningen planeras är det viktigt att fastställa och kommunicera till eleven vad som kommer att utgöra underlag i provningen. I många fall deltar elever i denna typ av frivillig undervisning för att de inte nått ett godkänt betyg. Informationen från avlämnande skola eller lärare blir viktig för planeringen av undervisningen, som ofta fokuserar på de delar av kunskapskraven där eleven har brister. Provningsdäremot får inte endast utgöras av kompletteringar utan den lärare som genomför provningen behöver pröva elevens kunskaper i relation till samtliga delar av kunskapskraven och samtliga betygssteg.

Enligt läroplanerna för de olika skolförhållandena ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper. Det kan hända att en lärare

³⁹ Skolinspektionens beslut 2011-12-06, diarienummer 44-2011:3546.

redan innan en provning har information om den prövandes kunskaper. Läraren kan till exempel ha haft den prövande som elev eller så kan den prövande ha lämnat in intyg från praktik, arbetsplatsförlagd utbildning eller liknande. Sådan information kan inte ersätta underlag i någon del av kunskapskraven vid provningen, utan provningen ska avse samtliga delar av kunskapskraven.

Betyget sätts med utgångspunkt i vad den prövande kan vid provningstillfället. Om läraren har information om den prövandes kunskaper, utöver underlaget från provningen, är det väsentligt att läraren noggrant värderar om denna information kan användas vid betygssättningen tillsammans med provningsunderlaget. Den prövande själv kan inte kräva att läraren ska ta hänsyn till dokument eller intyg som är okända för läraren. Det är den prövande läraren som värderar och bestämmer vad som kan ingå i bedömningen. Sådan tidigare information om den prövandes kunskaper får dock inte användas för att motivera ett lägre betyg efter provningen, än det som skulle ha satts om denna information inte hade varit tillgänglig.

En prövande som avbryter och inte genomför alla delar i en provning får varken betyget F eller ett streck.

Prövningsformer (Punkten 9)

Provningar kan utformas på många olika sätt beroende på vilken information som den prövande läraren behöver för att kunna göra en rättvis bedömning av den prövandes kunskaper. I lärarens planering fastställs de praktiska ramarna för provningen. För att ge alla prövande goda möjligheter att få visa sina kunskaper är det viktigt att formerna för bedömning är varierade. En ändamålsenlig bedömningsform stödjer det som provas, till exempel muntlig redovisning av muntliga färdigheter.

Skriftliga prov och uppgifter kan komma ifråga vid provning liksom muntliga kunskapsredovisningar. I samband med eventuella inlämningsuppgifter behöver läraren förvissa sig om att den prövande själv har genomfört uppgiften, till exempel vid en muntlig uppföljning. Om muntliga prestationer som kräver genomförande tillsammans med andra ingår i kunskapskraven kan provningen behöva samordnas med andra prövande eller med en befintlig undervisningsgrupp. Detsamma gäller när kunskapskraven kräver genomförande av praktiska moment i grupp eller annat samarbete, till exempel för olika yrkeskurser.

Vid laborationer kan särskilda förberedelser krävas av säkerhetsskäl. Även i vissa yrkeskurser kan särskilda förberedelser krävas för att den prövande på ett säkert sätt ska kunna använda avancerad utrustning för att visa sina kunskaper eller för att garantera säkerheten för till exempel kunder eller patienter.

Nationella prov eller delar av nationella prov kan med fördel användas vid provningar i de ämnen eller kurser där sådana prov ges. Proven är utvecklade med utgångspunkt i kurs- och ämnesplanerna och de är utprovade för att ge tillförlitliga resultat. I lärarinformationen till de nationella proven framgår hur provet förhåller sig till kunskapskravens delar. En provning kan dock inte enbart bestå av ett nat-

2016-02-15
16 (24)

ionellt prov. Om möjligt kan prövningen samordnas med ordinarie provtillfällen på skolenheten. Om detta inte är möjligt är det viktigt att använda nationella prov som fortfarande är sekretesskyddade.⁴⁰ Den prövande läraren behöver vara uppmärksam på att prövande som gått ut årskurs 9 eller en gymnasiekurs redan har gjort ett nationellt prov och att provets syfte inte uppnås om den prövande gör om samma nationella prov. Detsamma gäller om den prövande kan antas ha gjort prövning flera gånger i samma ämne eller kurs. Nationella prov beställs av rektorn enligt särskilda rutiner. Skolenheter har inte möjlighet att beställa tidigare nationella prov utan måste använda prov som redan finns på skolenheten.

Skolverket tillhandahåller också bedömningsstöd i den så kallade bedömningsportalen.⁴¹ Vissa av bedömningsstöden har formen av prov och kan vara lämpliga att använda vid prövningar.

Gymnasiearbetet (Punkten 10)

Den prövande behöver tillsammans med läraren bestämma ämne för gymnasiearbetet samt hur arbetet ska redovisas och utvärderas. Gymnasiearbetet ska inriktas mot programmets karaktär.⁴² Inom vuxenutbildningen avses med gymnasiearbete en uppgift om 100 gymnasiepoäng som eleverna genomför inom ramen för examensmålen för det program inom gymnasieskolan som utbildningen huvudsakligen motsvarar.⁴³ Eftersom gymnasiearbetet inte är en kurs eller ett ämne finns det varken någon ämnesplan eller några kunskapskrav för gymnasiearbetet.

Bedömningen ska göras utifrån examensmålen för respektive program. Det betyder att för ett godkänt gymnasiearbete (betyg E) för ett högskoleförberedande program ska den prövande visa att han eller hon är förberedd för vidare studier på universitet eller högskola. För ett godkänt gymnasiearbete mot ett yrkesprogram ska den prövande visa att han eller hon är förberedd för arbete inom den valda yrkesutgången.⁴⁴ Den prövande behöver visa hur han eller hon har planerat, genomfört och utvärderat gymnasiearbetet för att läraren ska kunna bedöma och betygssätta detta. Läraren behöver därför ha regelbunden kontakt med den prövande för att diskutera hur arbetet fortskrider och planera för det vidare arbetet. Innan läraren sätter betyg ska en medbedömare ha yttrat sig.⁴⁵

⁴⁰ Kommunala och statliga skolor ska beakta bestämmelsen i 17 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) om sekretess för prov. På fristående skolor ska nationella prov hanteras på sådant sätt att syftet med provet inte motverkas under den tid då det återanvänds av Skolverket, se 6 § Skolverkets föreskrifter (SKOLF5 2013:19) om hantering och genomförande av nationella prov.

⁴¹ Bedömningsportalen finns på <https://bp.skolverket.se/> den 30 november 2015.

⁴² Gymnasieskola 2011 (Skolverket) sid. 42, Stockholm 2011.

⁴³ 2 kap. 3 § förordning om vuxenutbildning.

⁴⁴ Målen för gymnasiearbetet anges i förordningen (SKOLF5 2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program för respektive program.

⁴⁵ 8 kap. 1 e § gymnasieförordningen och 4 kap. 8 § förordningen om vuxenutbildning.

Dokumentera (Punkten 11)

Den lärare som utses att genomföra provningen behöver dokumentera sin planering och i förväg lämna information till den prövande som också ges tillfälle att ställa frågor. I dokumentationen behöver sambandet mellan provningen och kunskapskravens olika delar framgå. Lärarens dokumentation blir sedan en del av underlaget i det fall den prövande, eller den prövandes vårdnadshavare för den som är under 18 år, begär att få veta skälen till betyget.⁴⁶

Informera (Punkten 12)

Inför en provning är det viktigt att den prövande får god information om provningens genomförande samtidigt som skolan måste kunna förvänta sig att den prövande själv inhämtar nödvändiga kunskaper. Informationen behöver vara så pass detaljerad att även en prövande som inte följt undervisning kan förstå vad som ingår i provningen. Det kan vara lämpligt att ta upp tid och omfattning, kostnader, eventuella förberedelser, eventuella krav på deltagande i informationsmöte, provningens olika delar och utformning, kurs- eller ämnesplanerna, kunskapskraven för aktuellt ämne eller aktuell kurs, studietips, kontaktinformation och hänvisningar till lämplig studielitteratur. Sådana litteraturhänvisningar behöver utformas som förslag, gärna med flera alternativ för att undvika att de prövande tror att provningen är utformad för att enbart pröva innehållet i ett visst läromedel eller en viss kursbok. Personer som anmäler sig till provning kommer med skilda skolerfarenheter och har undervisats utifrån olika styrdokument. Några har liten eller ingen erfarenhet av svensk skola. Fördjupad information om hur provningen går till kan alltså behövas i vissa fall.

Prövande med funktionsnedsättning (Punkten 13)

För en person med funktionsnedsättning kan formerna för provningen behöva anpassas för att hon eller han ska få möjlighet att visa sina kunskaper. Det kan till exempel vara att få besvara ett skriftligt prov muntligt, att få extra tid på sig eller att få skriftligt underlag anpassat till punktskrift. Provningssituationen behöver anpassas till varje enskild individ, till exempel genom att använda särskilt anpassat material. Det är viktigt att betona att det inte är provningens innehåll som ska anpassas utan provningens form. Kraven på kunskaper för de olika betygsstegen förändras inte. Om den prövande vid provningstillfället är okänd för den prövande läraren behöver den prövande kunna styrka sin funktionsnedsättning. Det är då av största vikt att intygets relevans och äkthet säkerställs.

Den så kallade undantagsbestämmelsen gör det möjligt för läraren att vid betygsättning bortse från enstaka delar av kunskapskraven om det finns särskilda skäl. Med särskilda skäl avses att eleven har en funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur, och som utgör ett direkt hin-

⁴⁶ Enligt 3 kap. 17 § skollagen ska den som har beslutat betyg på begäran upplysa eleven och elevens vårdnadshavare om skälen för betyget.

2016-02-15
18 (24)

der för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav.⁴⁷ För att rektorn ska få en samlad bild av de situationer då undantagsbestämmelsen tillämpas vid skolenheten är det väsentligt att läraren samråder med rektorn vid användandet av bestämmelsen. Rektorn är den som har det övergripande ansvaret för att betyg sätts i enlighet med bestämmelserna i skollagen och andra författningar.⁴⁸

E I S

⁴⁷ 10 kap. 21 §, 12 kap. 21 §, 15 kap. 26 § och 20 kap. 38 § skollagen. Läs mer om undantagsbestämmelsen i Skolverkets tre allmänna råd: *Planering och genomförande av undervisningen* sid. 22 och 27-28, *Bedömning och betygssättning i gymnasieskolan* sid. 23 och 25, samt *Bedömning och betygssättning inom vuxenutbildningen* sid. 25 och 28-29.

⁴⁸ 3 kap. 14 § skollagen.

Bilaga 1

De allmänna råden utgår från följande bestämmelser

Skollagen (2010:800)

SYSTEMATISKT KVALITETSARBETE

Huvudmannanivå

4 kap. 3 § Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Enhetsnivå

4 kap. 4 § Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn och förskolechefen ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

4 kap. 5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

PRÖVNING

10 kap. 23 § Den som vill ha betyg från grundskolan har rätt att genomgå provning för betyg. Denna kan avse hela utbildningen i grundskolan eller ett eller flera ämnen som ingår i utbildningen. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg i ett avslutat ämne eller slutbetyg från grundskolan. Bestämmelserna om betygssättning i detta kapitel och i 3 kap. ska i tillämpliga delar gälla i fråga om provningen.

12 kap. 23 § Den som vill ha betyg från specialskolan har rätt att genomgå provning för betyg. Denna kan avse hela utbildningen i specialskolan eller ett eller flera ämnen som ingår i utbildningen. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg i ett avslutat ämne eller slutbetyg från specialskolan.

Bestämmelserna om betygssättning i detta kapitel och i 3 kap. ska i tillämpliga delar gälla i fråga om provningen.

15 kap. 28 § Den som vill ha betyg från gymnasieskolan har rätt att genomgå provning.

2016-02-15
20 (24)

Regeringen får meddela föreskrifter om prövning. Sådana föreskrifter får innebära inskränkning av rätten till prövning

20 kap. 40 § Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå prövning i alla kurser som det sätts betyg på och i gymnasiearbete. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen eller gymnasiearbetet. Den som är elev i gymnasieskolan får dock inte genomgå prövning i en kurs eller ett gymnasiearbete, om eleven har fått minst betyget E på kursen eller gymnasiearbetet.

Prövning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller gymnasiearbete, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet avser.

Med prövning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller ämnesplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om prövning.

20 kap. 41 § Prövningen ska göras av en eller flera lärare. Om prövningen genomförs av två eller flera lärare och dessa inte kan enas om ett betyg ska betyget sättas av rektorn.

Gymnasieförordningen (2010:2039)

Gymnasieskolan

Prövning

Prövning för den som är elev i gymnasieskolan

8 kap. 24 § En elev i gymnasieskolan har rätt att genomgå prövning vid den egna skolenheten i alla kurser och det gymnasiearbete som ingår i elevens individuella studieplan, om eleven inte tidigare har fått betyg på kursen eller gymnasiearbetet eller om eleven har fått betyget F.

Prövning för den som inte är elev i gymnasieskolan

8 kap. 25 § Den som inte är elev i gymnasieskolan men som vill ha betyg därifrån har rätt att genomgå prövning i alla kurser som får finnas på ett nationellt program utom de kurser som bara får anordnas på vissa utbildningar. Rätten gäller också gymnasiearbetet.

Prövning får göras endast vid en skolenhet som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller gymnasiearbetet, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet avser.

Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning

Kommunal vuxenutbildning

Prövning

4 kap. 24 § Betygsättning efter en validering sker inom kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare genom prövning.

Bestämmelserna om betygssättning samt utfärdande av betyg och examensbevis i detta kapitel gäller i tillämpliga delar även vid prövning.

Statens skolverk får meddela ytterligare föreskrifter om prövning.

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Utdrag ur 2.7 BEDÖMNING OCH BETYG

Riktlinjer

Läraren ska

- vid betygssättningen använda all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Förordning (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall

Utdrag ur 2.7 BEDÖMNING OCH BETYG

Riktlinjer

Läraren ska

- vid betygssättningen använda all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan

Utdrag ur 2.5 BEDÖMNING OCH BETYG

Riktlinjer

Läraren ska vid betygssättningen

- utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs,
- beakta även sådana kunskaper som en elev har tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen, och
- utifrån de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs allsidigt utvärdera varje elevs kunskaper.

2016-02-15
22 (24)

Förordning (SKOLFS 2012:101) om läroplan för vuxenutbildningen

Utdrag ur 2.3 BEDÖMNING OCH BETYG

Riktlinjer

Läraren ska vid betygssättningen

- utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs,
- beakta även sådana kunskaper som en elev har tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen, och
- utifrån de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs allsidigt utvärdera varje elevs kunskaper.

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:xx) om prövning i gymnasieskolan

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:xx) om prövning i kommunal vuxenutbildning

REVIS

Bilaga 2

Referenser

Lagar

Skollagen (2010:800)

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Förordningar

Skolförordningen (2011:185)

Gymnasieförordningen (2010:2039)

Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning

Förordning (1991:1124) om avgifter för provning inom skolväsendet

Förordning (2014:47) om statsbidrag för undervisning under skollov

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Förordning (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall

Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan

Förordning (SKOLFS 2012:101) om läroplan för vuxenutbildningen

Förordning (SKOLFS 2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program

Föreskrifter

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2013:19) om hantering och genomförande av nationella prov

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:xx) om provning i gymnasieskolan

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:xx) om provning i kommunal vuxenutbildning

Skolverkets allmänna råd

Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2011:149) *Planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.*

Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:33) *Bedömning och betygssättning i gymnasieskolan.*

Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet.*

2016-02-15
24 (24)

Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:187) *Bedömning och betygssättning inom vuxenutbildningen*.

Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:40) *Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*.

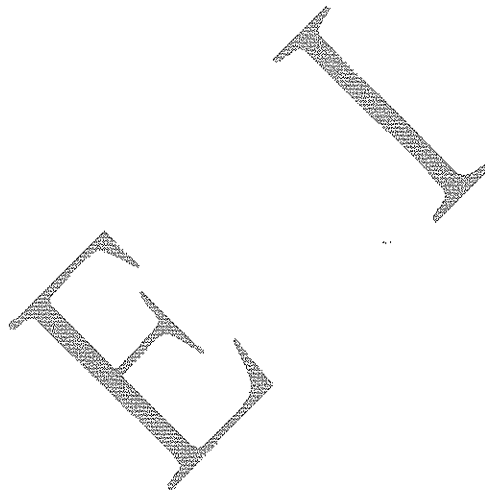
Beslut

Skolinspektionens beslut 2013-04-10, diarienummer 41-2012:5590.

Skolinspektionens beslut 2011-12-06, diarienummer 44-2011:3546.

Övrigt

Gymnasieskola 2011 (Skolverket), Stockholm 2011.

Konsekvensutredning avseende förslag till allmänna råd om provning

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6-8 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Bakgrund

I skollagen (2010:800), skolförordningen (2011:185), gymnasieförordningen (2010:2039) och förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning finns bestämmelser om provning för betyg i grundskolan, specialskolan, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Bestämmelserna om provning är generella till sin natur och beskriver inte de närmare förutsättningarna för hur en provning ska genomföras. Detta innebär att skolorna lokalt kan bestämma hur en provning utformas dvs. hur tidsomfattande provningen är, vilka redovisningsformer och bedömningsunderlag som används m.m. Detta kan innebära brister i likvärdigheten när betyg sätts i samband med provning.

A Allmänt

1. Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Idag har huvudmän en stor frihet att genomföra provningar utifrån lokala förutsättningar då det inte finns någon reglering i författningarna som anger mer detaljerat hur en provning ska gå till. Det kan därmed antas att provningar genomförs på varierande sätt, vilket kan innebära brister i likvärdigheten som är till nackdel för de som genomgår provning. Att sätta betyg är myndighetsutövning och det är väsentligt att de som får betyg genom provning har fått likvärdiga möjligheter att visa sina kunskaper i det aktuella ämnet eller kursen. Genom att ta fram allmänna råd om provning ger Skolverket verksamheterna ledning i hur bestämmelserna om provning kan tillämpas, så att de som genomgår provning får göra detta under likvärdiga förhållanden.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Skolverket har bemyndigande att föreskriva om provning i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning, vilket även omfattar hur en provning ska genomföras.¹ Ett sådant bemyndigande finns inte för grundskolan eller specialskolan, utan för dessa skolformer omfattar Skolverkets bemyndigande enbart möjligheten att föreskriva om utformningen av

¹ 8 kap. 26 § gymnasieförordningen (2010:2039) och 4 kap. 24 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

betyg efter provning.² Skolverket har tagit fram förslag på föreskrifter om utformningen av betyg efter provning i grundskolan och specialskolan, som är planerade att beslutas i maj 2016.

Det krävs inte något bemyndigande för att ta fram allmänna råd, eftersom dessa inte utgör bindande regler. Allmänna råd om provning kan därför omfatta samtliga skolformer där provningar kan genomföras. Detta är således en anledning till att allmänna råd är att föredra framför föreskrifter när det gäller förutsättningar vid genomförandet av provningar. Skolverket har dock tagit fram förslag på föreskrifter om provning i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Dessa förslag till föreskrifter avser inte provningars utformning och innehåll, utan anger vilka bestämmelser om betygssättning som gäller i tillämpliga delar vid provning i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Föreskrifterna är planerade att beslutas i maj 2016.³

Då arbetsgruppen har förstått att det har rått en viss osäkerhet kring regleringen om provning så har materialet "Allmänna råd med kommentarer om provning" kompletterats med ett kapitel som heter "Om provning" som redogör för centrala bestämmelser kring provning. Fördelen med att ha information och de allmänna råden samlad i materialet är att läsaren får information och rekommendationer om provning samlad på ett och samma ställe.

Om allmänna råd om provning inte tas fram får inte verksamheterna den hjälp som de efterfrågar när det gäller frågor i samband med planeringen och genomförandet av provningar. Allmänna råd om detta bidrar till en större likvärdighet som gynnar de som genomgår provningar.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Berörda av allmänna råd om provning är huvudmän, rektorer och lärare inom skolformerna grundskolan, specialskolan, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Även enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt som anordnar provning i kurser motsvarande kommunal vuxenutbildning berörs av de allmänna råden. Kriminalvården kan anordna provning i kurser motsvarande kommunal vuxenutbildning för de som är intagna och berörs också. Detsamma gäller för rektorer och lärare hos enskilda utbildningsanordnare och inom Kriminalvården.

Även de som genomgår provning för att få betyg berörs av de allmänna råden.

4. Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

De huvudmän och verksamheter som redan idag uppfyller bestämmelsernas krav kring provning behöver inte tillämpa de allmänna råden. Eftersom råden inte är bindande så är det svårt att uppskatta kostnadsmässiga och andra konsekvenser för huvudmän.

Vid framtagandet av de allmänna råden har MR-perspektiven barnets bästa och personer med funktionsnedsättning särskilt beaktats. Ett av de allmänna råden avser särskilt situationen när en person med funktionsnedsättning genomgår provning.

² 6 kap. 23 § skolförordningen (2011:185).

³ Förslaget till föreskrifter om utformningen av betyg efter provning i grundskolan och specialskolan, samt förslagen till föreskrifter om provning i gymnasieskolan samt föreskrifter om provning i kommunal vuxenutbildning har skickats på remiss tillsammans med de allmänna råden om provning.

Perspektivet barnets bästa har tillgodosetts genom ett antal elevintervjuer. Vid intervjuerna med elever som hade gått sommarskola (grundskola) låg fokus på hur läraren hade tagit reda på vad eleverna kunde innan sommarskolan och hur prövningen utformades. Informationen från eleverna har understrukt betydelsen av de allmänna råden för att betygssättningen vid provning ska vara likvärdig. Gymnasieelever betonade i en intervju att det är mycket viktigt att det i prövningen ges flera möjligheter att visa sina kunskaper, vilket har påverkat de allmänna råden som tar upp provningars omfattning.

Vid samråd på Skolverket den 20 november 2015 var även Sveriges elevråd och Sveriges elevkårer inbjudna. Ordföranden för Sveriges elevråd deltog i samrådet och gav synpunkter på textutkastet.

5. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Det finns ingen EU-reglering avseende provningar. De allmänna råden går därför inte utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

6 Bedömning av om det finns behov av speciella informationsinsatser

Det kommer att behövas informationsinsatser för att sprida kunskapen om de allmänna råden till de aktuella målgrupperna. Information kan ges i Skolverkets nyhetsbrev, på Skolverkets webbplats, via sociala medier men även genom föreläsningar eller filmer som publiceras på Skolverkets webbplats och i sociala medier.

B Företag

Med företag avses här en juridisk eller en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, det vill säga försäljning av varor och/eller tjänster yrkesmässigt och självständigt. Att yrkesmässigt bedriva näringsverksamhet bör tolkas brett.

Markera med x

(X) Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt B.

() Regleringen bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkterna i avsnitt B.

C Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

Ett samrådsförfarande genomfördes på Skolverket den 20 november 2015. Samtliga skolenheter som deltog i den inledande probleminventeringen var inbjudna liksom representanter för ett antal större kommuner i landet. Även Friskolornas riksförbund och elevorganisationerna var inbjudna. Samrådet samlade 16 deltagare, varav en representant

för Sveriges elevråd. Utkastet till allmänna råd med kommentarer liksom den inledande informationstexten granskades i flera workshops under dagen. Synpunkter från detta samråd arbetades in i texterna före delningen på Skolverkets utbildningsavdelning.

D Kontaktperson

Ange vem som kan kontaktas vid eventuella frågor

För frågor om de allmänna råden om prövning eller konsekvensutredningen kontakta projektledare Roger Persson på telefon: 08-527 33 290, eller på e-post: roger.persson@skolverket.se

Förslag till:

- allmänna råd med kommentarer om prövning
- föreskrifter om utformningen av betygsdokument efter prövning i grundskolan och specialskolan,
- föreskrifter om prövning i gymnasieskolan, samt
- föreskrifter om prövning i kommunal vuxenutbildning.

Sändlista:

Barnombudsmannen
Diskrimineringsombudsmannen
Elevorganisationen
Friskolornas riksförbund
Kriminalvården
Läraryrket
Lärarnas riksförbund
Myndigheten för yrkeshögskolan
Nationellt centrum för svenska som andraspråk
Skolinspektionen
Specialpedagogiska skolmyndigheten
Statens institutionsstyrelse
Sveriges elevråd – SVEA
Sveriges elevråds centralorganisation
Sveriges förenade studentkårer (SFS)
Sveriges kommuner och landsting
Sveriges skolledarförbund
Universitets- och högskolerådet
Vuxenutbildning i samverkan
Waldorfskolefederationen

Degerfors kommun
Eskilstuna kommun
Gävle kommun

Göteborgs kommun

Hofors kommun

Klippan kommun

Linköping kommun

Luleå kommun

Malmö kommun

Norrköping kommun

Simrishamns kommun

Skellefteå kommun

Stockholms kommun

Sundsvall kommun

Tibro kommun

Umeå kommun

Västerås kommun

Älvsbyn kommun

Örebro kommun

Prövningsenheten Göteborg

Språkcentrum Göteborg

Studium Göteborg

Myndighetsavdelningen i Malmö kommun

Åsö vuxengymnasium Stockholm

Botkyrka sommarskolan